

Το παράκτιο τοπίο της Μάνης Το τοπίο στη λογοτεχνία

Πάτρικ Λη Φέρμορ, *Μάνη*, (μετάφραση: Τζαννής Τζαννετάκης), Εκδόσεις Κέδρος, Αθήνα 1976.

«... Το Τηγάνι είναι μια προεξοχή του βράχου που μοιάζει με το χέρι ενός τηγανιού (απ' όπου και τ' όνομά του) που απλώνεται απ' την άλλη μεριά του κόλπου, τρία μίλια απ' το Μέζαπο και καταλήγει, στην άκρη, σ' ένα μεγάλο ψηλό βράχο. Ο βράχος αυτός καλύπτεται από ένα ερείπιο: το κάστρο της Μάνης, η Μαΐνα ή, στα γαλλικά, Le Magne –απ' όπου πήρε το όνομά της ολόκληρη η περιοχή. Χτίστηκε, πάνω από παλιές βυζαντινές βάσεις, απ' τον Γουλιέλμο Β' τον Βιλλαρδουΐνο, τέταρτο Φράγκο πρίγκιπα του Μοριά, στα 1248, κ' ήταν ένα από τα τρία μεγάλα κάστρα, που υπερασπίζανε το κράτος του, της νοτιοανατολικής Πελοποννήσου: τ' άλλα δυο ήταν ο Μυστράς κ' η Μονεμβασιά. Και τα τρία πέσανε στα χέρια των Βυζαντινών μετά τη συντριπτική νίκη τους, ενάντια στο Φράγκικο ιππικό στην Πελαγονία, κι έγιναν προμαχώνες του Βυζαντινού δεσποτάτου του Μυστρά. Το τηγανόχερο που το ενώνει, αποτελείται από ένα νήμα από άσχημους κώνους, πριονωτά βράχια και κοιλώματα από αλάτι. Αισθανόμαστε τα βράχια, αιχμηρά σα λάμες ξυραφιών, κάτω από τις σχοινένιες μας σόλες. Μια δίχως ίσκιο ερημωμένη αγριότητα. Σ' αυτή την ανήλεη κάψα, δύο ρακένδυτες και ξυπόλητες γυναίκες, μάνα και κόρη, με παλιά αχυρένια καπέλα, φαρδιά σαν ομπρέλες, με τα πρόσωπά τους μαυρισμένα από τον ήλιο και τα φρύδια τους και τα μπερδεμένα τους μαλλιά ασπρισμένα απ' την ξεραμένη άλμη, μαζεύανε το αλάτι από τους βράχους και το έβαζαν μέσα σε μεγάλα καλάθια από λυγαρόβεργες. Εργαζόντουσαν εδώ ολόκληρο το καλοκαίρι, είπαν, και καμιά φορά ακόμα και το χειμώνα. Κοιμόντουσαν στη μεγάλη σπηλιά κοντά στο παρεκκλήσι της Οδηγήτρας, που υπήρχε μια μικρή πηγή, με υφάλμυρο νερό για να πίνουν και να μουσκεύουνε τα παξιμάδια τους. Δεν είναι ζωή αυτή, είπε η μάνα. Πόσο μπορούσαν να πουλήσουν το αλάτι; Είναι το αντίστοιχο, σε δραχμές, ενός εξάπενου την οκά. Και πόσο θα μπορούσαν να μαζέψουνε τη μέρα; Σε καλές μέρες, είπε, λίγο πιο πολύ από μian οκά· σε κακιές ακόμα πιο λίγο. Όλα ήτανε σχετικά. Μετά έριξε πίσω το κεφάλι της κι άφησε ένα αληθινά χαρούμενο γέλιο, που μέσα του δεν υπήρχε κανένα χνάρι πίκρας.»